

136

**Poverljivo
iz kuhinje**

foto: Aleksandar Kujućev

ŠEFOVI GASTROHIPNOZE

Za razliku od sladokusaca gurmanskog podzemlja, majstor naučne fantastike Zoran Živković otkriva šta se sprema na svemirskom šporetu

Ušla sam u kuhinju restorana. Na sredini velike prostorije nalazila su se četiri spojena štednjaka. Duž tri zida pružale su se radne površine sa sudoperama. Ceo četvrti zid prekrivali su frižideri i zamrzivači. Desetak kuvara delovalo je veoma uposleno. Sve je na njima bilo svetlosmeđe: košulje, prsluci i leptir-mašne, suknje i pantalone, čak i lake cipele. Jedino su valjkaste kape bile žute.

– Izvolite, izvolite! – obratio mi se kuvar čija je kapa bila dvostruko viša od ostalih. Pomerio je s ringle providnu zdelu i osmehnuto mi pošao u susret.

Šaka mi se sasvim izgubila u čvrstom stisku njegove dve.

– Stigli ste u pravi čas. Glavnina jela samo što nije gotova. Začas ćete moći da ih probate. Nadam se da niste skoro obedovali? Zamislila sam se malo.

– Nisam.

– Sjajno! Na degustaciju je najbolje doći praznog stomaka. Čulo ukusa tada je najizoštrenije.

– Nisam znala.

– Evo, odmah ćete se uveriti. Pokazao je prema mestu na kome je stajao. Kada smo stigli do štednjaka, iz gornjeg džepa prsluka izvadio je kašičicu uvijenu u smeđu salvetu. Zahvatio

je malo bele kaše iz providne zdele.

Prihvatila sam kašičicu, ali nisam je odmah prinela ustima. Smesa nalik na mleko koje se ukiselilo nimalo mi nije izgledala privlačno.

– Neka vas ne odvрати to što vidite. Jede se i očima, tačno, ali ponekad se izgled popravi u ustima. Obazrivo sam zahvatila usnama s vrha kašičice. Utrljala sam jezikom u nepce, sačekala malo, pa žurno stavila ceo ostatak.

– Šta sam vam rekao? – kazao je kuvar, ugledavši izraz blaženstva na mom licu.

– Izvanredno!

Kiselkast i slatkast ukus su se nadmetali, a neki sastojak u pozadini svemu je davao prise-nak gorčine.

– Zna li šta je to?

– Ne. Nisam ovo još probala – uzvratila sam, vrativši mu kašičicu.

– Nikakvo čudo. Samo ćete u retkim restoranima naći *vatro-gasni sufle*.

– Vatrogasni?

– Da. Spravlja se prema tajnom receptu vatrogasnog esnafa.

– Za vas očito nije tajan.

– Kako bi i mogao da bude?

Dugo sam bio vatrogasac.

– Ah, tako.

– Recept potiče još iz davnina. Tada se požari nisu gasili brzo kao danas. I manji su dugo tinjali, a vatrogasci su dežurali kraj zgarišta da se ne rasplamsaju.

– Nikad dovoljno opreza s vatom.

– Mnogi ljudi uvide to tek kad je kasno. Dok su čekali, vatrogasci su prekraćivali vreme smišljajući nova jela. Zašto da ne iskoriste dokolicu i besplatnu toplotu?

– Niko im ne može zameriti na tome.

– Do kakvih sve kulinarskih pronalazaka tada nije došlo. Nažalost, većina se ne pripisuje nama u zaslugu. U to vreme nije se vodilo računa o zaštiti autorskih prava, a istorija je zaboravna. Potkradao nas je ko je stigao. Naročito frizerski esnaf.

– Zar su se i oni zanimali za kulinarstvo?

– Jesu, iako nimalo nisu imali dara. Jedino su bili vešti u oponašanju drugih. Evo, uzmite, na primer, *berberski preliv*. Probali ste ga?

– Nisam.

– Svakako morate. Odličan je. Kako i ne bi bio kada je potekao od nas? Izvorno se nazivao *vatro-gasna pena*.

– Prelivi su mi slabost.

– I meni. Isto je sa *kosmatim umakom*. Toliko se diče njime, a jedino su dodali malo cimeta i karanfilića našem slavnom ognjenom sosu. I time ga upro-pastili. Uopšte nemaju smisla za slaganje ukusa.

– To je najvažnije.

– Pokušali su da nam preuzmu i sufle. Nisu, srećom, uspeali da se domognu recepta, iako je u našim redovima uvek bilo podmi-tljivih. Žalosno je, ali je tako.

– U svakom žitu ima kukolja.

– Ne baš u svakom. Pošteđen ga je, na primer, svetioničarski esnaf.

– Otkud znate?

– Bavio sam se dugo i tim poslom.

– Imate raznovrsno životno iskustvo.

– To me je i preporučilo da ovde postanem šef.

Pokazao je visoku kapu i lako se naklonio.

– Mislila sam da svetioničare baš ne privlači kuhinja.

– To je jedna od predrasuda koje nas prate. Tobaže, živimo na su-voj hrani. Ali zašto bi bilo tako? Pa imamo više slobodnog vremena nego vatrogasci, a tu je i neis-crpno vrelo kulinarskog nada-hnuća – more.

– Obožavam morsku hranu.

– Svaki svetionik ima svoje spe-cijalitete. Recepti se ne razme-njuju, da neko ne dođe u napast da proda tuđe. Ni svetioničari nisu sveci. Ovako, svi čuvaju jedino vlastite tajne, pa nema iskušenja.

– Domišljato.

– Svetionik na kome sam radio bio je znamenit po *punjenim ko-ralima*.

Namrštila sam se.

– Zar su koralni jestivi?

– Nego šta! To je vrhunski delikates. Naravno, potrebno je da se pripreme kako valja, a to ne samo da nije jednostavno nego i veoma dugo traje. Moraju da odleže u pacu devet i po godina kako bi dovoljno smekšali. Jasno vam je zašto je to daleko najsku-plja stavka u našem jelovniku.

– Teško da ću ikada biti u prilici da probam *punjene korale*.

– Probaćete ih odmah.

Šef je navukao platnene ruka-vice, otvorio pećnicu i izvadio ovalnu grnčarsku posudu. Kada je podigao poklopac, zavrte lo se u glavi.

– Zanosno?

– Neodoljivo!

– Čekajte samo da ih stavite u usta!

Ovoga puta iz džepa na prsluku izvadio je uvijenu viljušku. Da mi nozdrve nisu bile pune božan-skog mirisa, opet bih oklevala. Oči su mi govorile da mi je po-nuđen truo komadić drveta oba-vijen nečim sluzavim.

Šef me je nestrpljivo posmatrao, očekujući da se oglašim, ali iz-gledalo mi je bogohulno da pro-govorim sve dok sam osećala i

poslednji tračak zalogaja. Dobro sam olizala viljušku pre no što sam mu je vratila.

– Dakle?

– Mogu li još malčice da dobi-jem? – upitala sam pruživši mu viljušku. Nisam ni slutila da sam u stanju da tako molećivo zatra-žim nešto.

Prihvatio ju je, ali nije ponovo zahvatio iz posude.

– Ne, nažalost. Ne bi bilo pošteno prema ostalim kuvari-ma. Rado bih vam udovoljio, ali vaše nepce ne pripada samo meni. I oni jedva čekaju da mu ugode.

Uhvatio me je pod ruku i poveo prema susednom štednjaku. S mukom sam odvojila pogled od *punjenih korala*.

Kuvarica je bila niska i već dobro odmakla u godine. Oko nje se osećala zagorela hrana.

– Evo našeg stručnjaka za *gulaše*!

– kazao je šef. – Da samo znate koliko ima poklonika.

– I ja sam ljubitelj *gulaša*.

– Drago mi je – uzvratila je sta-rica uz osmeh.

– Nije vam promakao miris? – upitao je šef.

Onjušila sam oko sebe, kao da prethodno ništa nisam primetila.

– Kakav miris?

– Kao da je nešto zagorelo.

– Nešto uvek zagori u kuhinji.

– Ovde je to namerno dopušte-no. Evo, pogledajte!

Starica je izvadila okrugli metal-ni sud iz pećnice. Ispod podignu-tog poklopca ukazala se ugljeni-sana površina.

– Baš je... dobro zapečeno – rekla sam, malo ustuknuvši.

– Nisu uvek ovako izgledali gospodini *gulaši*. Ranije je bilo milina videti ih, ali imali su običan ukus.

– Kako je došla na ovu zamisao?

– Slučajno, kako to već biva u kulinarstvu. Bili bismo lišeni ovog izuzetnog jela da gospoda nije doživela požar.

– Požar?

– Da. Kuća joj je do temelja iz-gorela. Ništa nismo mogli da preduzmemo.

– Užas.

– U svakoj nevolji ima nečeg do-brog. Pre svega, lično sam izba-vio gospodu iz mansarde koju su već zahvatili plamenovi.

– Čestitam.

Šef se naklonio.

– A onda, kada je vatra najzad ugašena, gospoda je na zgarištu

137

**Poverljivo
iz kuhinje**

Najskuplja stavka u našem jelovniku jesu "punjeni koralni". To je vrhunski delikates. Potrebno je da se pripreme kako valja, a to ne samo da nije jednostavno, nego i traje veoma dugo. Moraju da odleže u pacu devet i po godina kako bi dovoljno smekšali

**Pre nego što ih
upotrebimo za
spravljanje jela,
namirnicama
treba nešto
naglas pročitati.
Mesu čitam
odlomke iz
istorijskih
romana. Najviše
mu pričaju opisi
velikih bitaka.
Povrće obožava
elegije. Naprosto
se preporodi**

kuhinje našla ostatke gulaša koji je upravo spremala. Da ga pečnica starinskog štednjaka nije zaštitila, sasvim bi propao.

– Prava sreća.
– Bio je skroz pocrneo. Već je pošla da ga baci, kada je odlučila da ga ipak proba.
– Meni to nikad ne bi palo napamet.
– Samo retkima dođe nadahnuće. Silno se iznenadila kada se pokazalo da je gulaš odličnog ukusa.
– Neverovatno.
– Morate takođe da ga probate da biste poverovali.
Starica je iz džepa sukne izvadila viljušku i nož i pružila mi ih. Dobro sam se pomučila da bih odsekla parče. Nisam ga baš rado uzela u usta.
– Neverovatno! – ponovila sam pošto mi se komad sasvim otopio na jeziku.

Šef i kuvarica su se pogledali.
– Gulaš se inače naziva papagajski – rekao je on.
Toliko sam se zanela sjajnim ukusom da mi značenje njegovih reči nije odmah doprlo do svesti.
– Da ne mislite... – zaustila sam, pa hitro odložila nož i viljušku u kraj štednjaka i žurno prinela obe šake ustima.
– Budite spokojni – umirio me je šef. – Niste posluženi papagajskim mesom, premda pravi gurmani nemaju predrasuda. Evo zašto je dobio taj naziv.
Starica je pogledala levo i desno, pa podigla šešir. Mali beli papagaj zalepršao joj je na glavi, ali pre no što je stigao da poleti, šešir se vratio na mesto.
– Blagovremeno je upozorio gospođu na požar. Pitanje je da li bi stigla do mansarde da njega nije bilo. Prirodno je što je želela da mu se oduži, zar ne?
– Sasvim.
– U kuhinji, jasno, nije dozvoljeno držanje ptica. Bar ne živih. Ali morao sam gospođi da progledam kroz prste. Nadam se da možemo da računamo na vašu diskretnost?
– Bezuslovno.
– Izvrsno! Hajdemo dalje.
Kuhar za trećim štednjakom bio je punačak i prosed, vodnjikavih očiju i jedrih obraza. Varjačom je mešao nešto u velikoj šerpi, ali nije gledao u nju, već u knjigu koju je držao u drugoj ruci.
– Evo najnačitanijeg kuvara koga sam ikada upoznao. Koristi svaki

trenutak za druženje s književnošću.
– Vremena je tako malo – uzdahnuo je kuhar.
– A knjiga tako mnogo – saglasila sam se, takođe uz uzdah.
Razmenili smo smešak pun razumevanja.
– Nemojte pomisliti da zbog njegove sklonosti ka čitanju trpi kuvarski posao.
– Uopšte nisam posumnjala.
– Baš naprotiv, moglo bi se reći. Ima samo koristi od toga.
– Je li? Kako?
– Uvek nešto pročita naglas namirnicama pre no što ih upotrebi za spravljanje jela.
Podozrivo sam pogledala kuvara.
– Zašto?
– Meso posle toga postaje sočnije i mekše, a zamrznuto povrće potpuno povratu svežinu.
– Da li je moguće?
– Naravno, nije svejedno šta čita. Ostali kuvari pokušali su da ga oponašaju, ali bez uspeha.
Čak je ispadalo obrnuto od onoga čemu su se nadali. Potrebno je biti znalac književnosti, a niko od njih to nije.
– Ništa bez upućenosti.
Šef se nagnuo prema meni. Glas mu je postao prigušeniji.
– Vama možemo da se poverimo, zar ne?
– Svakako – uzvratila sam takođe tiho.
Klimnuo je glavom kuvaru s knjigom. On mi se takođe malo primakao. Izgledali smo kao zaverenici.
– Mesu čitam odlomke iz istorijskih romana. Najviše mu pričaju opisi velikih bitaka. Povrće obožava elegije. Naprosto se preporodi.
– Nikad ne bih pogodila – rekla sam.
– Uverićete se koliko je izbor prikladan čim probate.
Šef je ponovo dao znak glavom. Kuhar je malo prebiraio varjačom po dnu šerpe. Zahvatio je nešto što mi je ličilo na prokuvanu krpku. Odložio je knjigu među kolena, pa iz unutrašnjeg džepa prsluka izvadio viljušku i namotao krpku oko nje.
Prihvatila sam viljušku, ali zadržala sam je podalje od sebe.
– Šta je to? – upitala sam, ne uspevši da prikrijem odbojnost.
– Škembići.
Zgađeno sam se namrštila i pružila viljušku natrag kuvaru.
– Mrzim škembiće!

– Ove ćete voleti – kazao je kuhar, odbivši da je prihvati.
Pogledom sam zatražila pomoć od šefa. Njegov osmeh bio je rečit: „Da li sam vas do sada izneverio?“
Izmicala sam glavu dok sam prinosa krpku. Zažmurila sam pre no što sam gricnula vršak. Oči su mi ostale zatvorene i pošto mi se u ustima uskoro našao ceo ostatak. Grč na licu pretopio se u izraz ushićenja.
– Književnost deluje čudotvorno, zar ne? – rekao je šef pošto sam najzad progledala.
– Čudotvorno.
Kuhar je sada morao gotovo da mi otme viljušku.
– Dobro, možemo da nastavimo. Nevoljno sam pošla za šefom ka poslednjem štednjaku za kojim je stajao prosedi, suvonjavi kuhar. Držao je otvoreni ružičasti kovertat i pismo.
– Ovde se spremaju iznenađenja – kazao je šef.
– Kakva iznenađenja?
– To se nikad ne zna. Zar bi bila iznenađenja da se zna?
– Ne bi – saglasila sam se.
– Ni sam kuhar ne zna šta će da zgotovi dok ne otvori pismo.
– Dopisuje se s nekim ko mu predlaže šta da spremi?
Šef se nakašljao.
– Nije posredi baš dopisivanje.
– Nego?
Šef i kuhar razmenili su saučesnički pogled.

– Stvar je delikatna. Mogli bismo da imamo ozbiljnih nepri-
lika ako se razglasi.
– Od mene niko ništa neće da
čuje – pohitala sam da ih umi-
rim.
– Hvala. Dakle, gospodin pre
podne radi kao poštar. Možda
vam se dva zanimanja čine ne-
srodna?
– Ne vidim mnogo veze među
njima – morala sam da priznam
posle kratkog razmišljanja.
– Povezana su više nego što vam
izgleda. Odmah će vam biti jas-
no. Naš kuvar svakoga jutra raz-
nese mnoštvo pisama.
– To pošтари obično rade.
– Svakako. Malo je, međutim,
poznato da se čak u četrnaest i
po odstoj pisama nalaze recepti.
– Ne čudi me. Svet je pun slado-
kusaca.
– Baš tako. A među receptima
ima pravih kulinarskih bisera.
– Mogu da mislim. Ali kako
poštar zna u kojim su pismima?
Nećete, valjda, da kažete da ih
sva otvara?
– Nipošto. Predugo bi trajalo.
– Pa šta onda radi?
– Oslanja se na pomoć mačke.
– Mačke?
– Da. Svojevremeno je imao čak
sedam mačaka. Sada mu je ostala
samo jedna, ali s naročitim spo-
sobnošću. Ako počne da škrguće
zubima pošto onjuši zatvoreni
koverat, to znači da je u njemu
recept.
– Nisam znala da je mačke mo-
guće dresirati.
– I nije. Posredi je urođeni dar.
– Veoma pogodno.
– Značajno olakšava život našem
kuvaru. Umesto stotinu, otvori
samo petnaestak koverata dnev-
no. Čas posla.
– Nadam se da to obazrivo čini.
– Veoma je vešt. Pošto odabere
najprivlačniji recept, tako zalepi
koverte da primalac ništa sum-
njivo ne primeti. Da čujemo
čime će nas danas obradovati.
Kuvar je mahnuo ružičastom
hartijom.
– Ovo možete da nadete samo u
prepisci. Obožavam kulinarsko
podzemlje. Tu nema nikakvih
ograničenja.
Podigao je poklopac s plitke pra-
vougaoone posude u kojoj se nešto
dinstalo. Nozdrve mi je ispunio
miris jakih začina.
– Iznutrice tvora.
– Tvora? – zgranula sam se.
Šef i kuvar srdačno su se nasme-

jali mojoj grimasi.
– Reklo bi se da niste probali
tvora – kazao je šef.
Žustro sam zavrtela glavom.
– Bože sačuvaj.
– Mnogo ste propustili. Ali ništa
za to. Propušteno se odmah mo-
že nadoknaditi.
Iz neprilike me je izbavio kuvar.
– Ne baš odmah, nažalost. Mora
još malo da se dinstaju. Potrajalo je
dok nisam našao tvora. Ali biće
gotovo do kraja degustacije. Mo-
lim vas da bez ustručavanja po-
novno navratite.
– Svakako – slagala sam, ne
trepnuvši. Nisam sačekala da me
šef povede dalje, već sam se prva
uputila prema najbližem kuvaru
uz radnu površinu.
– Ah, evo našeg majstora za sa-
late – rekao je šef, pridruživši mi
se kraj krupnog, visokog muškar-
ca. Dvema varjačama mešao je
razno povrće u velikoj činiji.
– Ludujem za salatama.
– Onda nema razloga za okle-
vanje. Koliko vidim, spremna je.
Uz naklon, kuvar je uzeo jednu
zdelicu sa stalaže, napunio je i
pružio mi je s viljuškom.
Paradajz, celer, šargarepa, papri-
ka, krastavac i zelena salata bili
su veoma sveži. Biber je obogaći-
vao ukuse, limun ih je izoštra-
vao, a peršun im je podarivao
baršunasto svojstvo. Naročito su
mi se dopali okrugli komadići
sira. Ne bi mi smetalo ni da ih je
bilo više.
– Božanstveno.
– Mnogi nas posećuju samo
zbog vešala.
– Vešala?
– Tako je kuvar nazvao salatu.
– Zašto?
– Čak sedamnaest puta dizao je
ruku na sebe zbog neuzvraćene
ljubavi. Smislio ju je između dva
neuspela pokušaja da se obesi.
– Ako je već salata nastala u jeku
ljubavne drame, mogao je da
odabere neki romantičniji naziv.
– Kuvari su retko romantični.
Osim toga, salatu nije nadahnula
ljubav nego nešto znatno proza-
ičnije. Svinjac.
Upravo progutan zalogaj zastao
mi je u grlu.
– Molim?
– Gospodin se bavio uzgajanjem
svinja. Hranio ih je isključivo
povrćem. Baš ovi sastojci – poka-
zao je na činiju – davali su naj-
bolje meso. Bilo je prirodno
pomisliti da bi odgovarali i
ljudima.

– Zar da nam odgovara ono što
prija svinjama?
– Upravo tako. Možda niste zna-
li, ali od svih životinja svinje su
nam po ishrani najrodnije. Na-
ročito volimo isto povrće.
– U redu za povrće, ali zar jedu i
sir?
– Retko imaju priliku. Okruglice
od sira dodate su naknadno u
vešala, u znak uspomene na
jedan mučan događaj. Gospodina
je slučajno pogodila u slepoočni-
cu optica za golf.
– To može da bude opasno.
– Ne samo opasno. Pošto je izgu-
bio svest, kuvar je doživeo nešto
neobično.
– Zar se nešto može doživeti i u
nesvesti?
– Kako da ne? Ako želite, rado
će vam ispričati.
– Želim.
Kuvar je spustio varjače u činiju i
pročistio grlo.
– Samo mi se načas smračilo
pred očima pošto me je optica
udarila – počeo je dubokim
glasom. – Onda je jarka ulična
rasveta razvejala tamu. Obreo
sam se u nepoznatom bulevaru.
Unaokolo je bilo mnoštvo sveta,
koji je uživao u letnjoj večeri.
– Lepo je prošetati kad mine
vrućina.
– Jeste, ako vam se ne žuri. Ali
meni se veoma žurilo.
– Kuda?
– Doznao sam to tek kad sam
ugledao zgradu glavne pošte.
Veliki časovnik na njoj pokazivao
je da je do osam ostalo još samo
dva minuta. Pretrčao sam preo-
stalu razdaljinu. Morao sam
neizostavno da nešto pošaljem
još tog dana. Sutra bi bilo kasno.
– Ne treba stvari ostavljati za
poslednji čas.
– Slažem se. Baš mi je bilo ne-
prijatno zbog kašnjenja. Sve ina-
če obavljam blagovremeno. Evo,
može i šef da vam potvrdi.

139

Poverljivo iz kuhinje

**Salatu „vešala“
kuvar je smislio
između dva ne-
uspela pokušaja
da se obesi. Čak se-
damnaest puta je
dizao ruku na sebe
zbog neuzvraćene
ljubavi.
Paradajz, celer,
šargarepa, papri-
ka, krastavac i
zelena salata tre-
balo bi da su veo-
ma sveži. Biber
obogaćuje ukuse,
limun ih izoštrava,
a peršun daruje
baršunasto
svojstvo**

140

**Poverljivo
iz kuhinje**

– Verujem vam. Jeste li uspeli da stignete?

– U poslednji čas. Stariji vratar odeven skroz u belo upravo je zatvarao vrata. Pustio me je uz prekoran pogled.

– Nisam znala da se poštanski vratar oblače u belo.

– Nisam ni ja. Pohitao sam ka šalteru za predaju pošiljki. Pred njim je stajalo troje ljudi, ali nije mi smetalo da malo sačekam.

– Najvažnije je da ste ušli.

– Tako je. One koji bi obavili posao vratar je puštao napolje, ali više niko nije mogao unutra. Posle desetak minuta red je došao i na mene. Bio sam poslednja mušterija u pošti.

– Lepo je kada se neprilike srećno okončaju.

– Moja je tada tek počela.

– Kako?

– Za šalterom je sedela starija službenica u zelenom. Imala je i šesirić u tonu.

– Sigurno se već spremila da i sama iziđe u šetnju.

– Verovatno. Osmehnula mi se, čekajući da joj predam pošiljku. Ali samo sam je zbunjeno gledao.

– Zašto?

– Shvatio sam tog časa da uza se nemam nikakvu pošiljku.

– Zaboravili ste da je ponesete?

– Zaboravio sam i više od toga.

Nisam uopšte mogao da se setim šta to i kome treba da pošaljem.

– Čudnovato. I šta je bilo?

– Starica je prestala da se osmehuje. Ustala je, pa glavom dala znak vrataru da nam pride. Došlo mi je da u zemlju propadnem od sramote.

– Zašto se niste naprosto izvinili i izišli?

– Možda bih čak bez objašnjenja izjurio iz pošte, ali vrata su bila zaključana, a vratar se već pridružio službenici iza šaltera.

Smrknuto su me posmatrali.

– Nisu imali šta da vam prebace.

Mala zaboravnost nije kraj sveta.

– Svejedno sam se osećao kao krivac. Samo sam stajao kao okamenjen.

– A oni?

– I oni se neko vreme nisu micali. Onda su se sagnuli i podigli na pult drveni kovčeg s metalnim okivcima.

– U njemu su držali pošiljke?

– Nisu.

– Nego šta?

– I to sam zaboravio.

– Baš imate poteškoća s pamćenjem.

– To je sve zbog one loptice za golf.

– Pa dobro, šta su hteli s tim kovčegom?

– Samo su ga otvorili. Izrazi lica postali su im blaži. Potrajalo je malo pre no što mi je postalo jasno šta žele od mene.

– Šta?

– Da nešto stavim unutra.

– Novac? Da možda nisu očekivali neku naknadu da bi vas pustili napolje? Pa to bi bila ucena.

Trebalo je da im pripretite da ćete ih prijaviti.

– A ne, nisu tražili novac.

– Nego?

Kuvar je pogledao šefa koji je snuždeno raširio ruke i malo se povukao. Uzgajivač svinja primakao mi se i prošaputao mi jednu reč na uho. Pošto se odmakao, ostala sam kratko zagledana u njega.

– I dali ste im? – upitala sam.

– Šta sam drugo mogao?

– Nadam se da vas posle toga nisu više zadržavali u pošti?

– Ne znam. Samo što su zatvorili kovčeg, oko mene se najednom ponovo smračilo.

– Čovek mora da se drži podalje od terena za golf. Ima previše nespretnih igrača.

– Eh, da sam to znao ranije...

Nakašljavši se, šef nam je prišao.

– Moramo da nastavimo. Propustićemo prave trenutke za degustaciju.

Uhvatio me je pod ruku i poveo, ali zaustavili smo se na pola puta ka narednom kuvaru. Obratio mi se šapatom, ne približivši mi glavu.

– Možda biste mi rekli šta je stavio u kovčeg?

– Ne mogu – uzvratila sam, takođe prigušeno. – Saopšteno mi je u poverenju.

– Čak ni za celu porciju *punjenih koral*?

Gledali smo se u oči nekoliko časaka.

– Pretvaraću se da ništa nisam čula – kazala sam najzad, teška srca.

Šef me je još kratko posmatrao,

pa smo nastavili do niskog, brkatog kuvara upalih obraza i naboranog čela. Oko njega je sve mirisalo. Širokim nožem seckao je raznobojno cveće i stavljao ga u veliku teglu. Bila je već gotovo puna.

– Na ovo smo naročito ponosni: *cvetna turšija* – rekao je šef.

– Nisam znala da se turšija pravi od cveća.

– Pravi se samo kod nas. Jedva čekam da je probate.

Kuvar se malo pomučio da nabode latice iz tegle. Osmehnulo se kada mi je pružio viljušku.

Imao je požutele pušacke zube.

– Osobito – rekla sam, pošto sam nešto duže zadržala ukiseljeno cveće u ustima. – Kako ste se uopšte ovoga dosetili?

– Zahvaljujući gospodinovom psu.

– Reksu – dodao je kuvar hrpavim glasom.

– Psi jedu cveće?

– Samo pod posebnim okolnostima. Reks je počeo da ga jede za vreme rata.

– Teško je podnosio bombardovanje – objasnio je kuvar. – Da ste ga samo videli kako se tresao.

– Jadničak.

– Posle nekog vremena – nastavio je šef – čim bi začuo sirene za uzbunu, škakao bi na sto i počeo da brsti cveće. To ga je umirivalo.

– Zar cveće deluje umirujuće?

– Ako ima pravi dodatak.

– Kakav dodatak?

Šef i kuvar su se z gledali.

– Reks je to po svoj prilici slučajno otkrio. Psi su kao i ljudi. Često se upiške od straha.

Zavrtela sam glavom.

– Ne razumem – rekla sam,

nadajući se da nisam dobro razumela.

– Reks bi se, da izvinite, popiškio po cveću pre no što bi ga pojeo – kazao je kuvar postideno.

Iskolačila sam oči u neverici.

– Da nećete da kažete... – pokazala sam na teglu.

– Ne brinite se. Tu je obično sirće sa odabranim začinima.

Šumno sam odahnula.

– Premda neke mušterije traže baš Reksov dodatak – rekao je šef.

– Stvarno ima nastranih tipova.

– Nemojte biti strogi prema njima. Živimo u stresnim vremenima. Ljudi su spremni na sve da malo ublaže napetost.

– Drago mi je što nisam toliko napeta.

– Imate sreće. Da nastavimo?

Ponudio mi je da ga uhvatim pod ruku. Pošli smo ka sledećem kuvaru.

Ličio je na boksera koji je na kraju karijere uglavnom služio kao vreća za udaranje. Imao je spljošten nos, nisko čelo, šake kao maljeve. Na radnoj površini pred njim nalazio se oveći kristalni poslužavnik prekriven flispapirom.

– Nadam se da ste ljubitelj sitnih kolača – rekao je šef.

– Zar ima nekoga ko nije?

– Nađu se i takvi.

– Ne znaju šta propuštaju.

– Neki daju prednost tortama – rekao je brundavo kuvar, s privzvukom prezira.

– Sitni kolači manje goje. Zaki-kotala sam se. – Naravno, ako se ne pretera.

– Ovde preti upravo ta opasnost

– opet se oglasio šef.

– Toliko su dobri?

– Ne samo zbog toga.

Dao je znak glavom. Kuvar je podigao flispapir. Ispod kao da se ukazala cela azbuka. Kolači su bili u obliku slova.

– Nisam još videla ovakve.

– Pravi ih jedino gospodin.

– Takođe ljubitelj književnosti?

– A, ne. Biolozi se baš ne družu s knjigom.

– Pa otkuda onda slova?

– Jednom je pod mikroskopom video ispisanu poruku.

– Kakvu poruku?

– To neće nikome da kaže. Ali obećao je veliku nagradu onome ko je pogodi. Treba samo pojesti slova u pravom rasporedu. Da li biste se oprobali?

– Rado.

Kuvar je pokazao na poslužavnik.

– Izvolite.

Zagledala sam se u kolače, dvomeći se, kada mi je šef primakao glavu.

– Mogao bih da vam pomognem

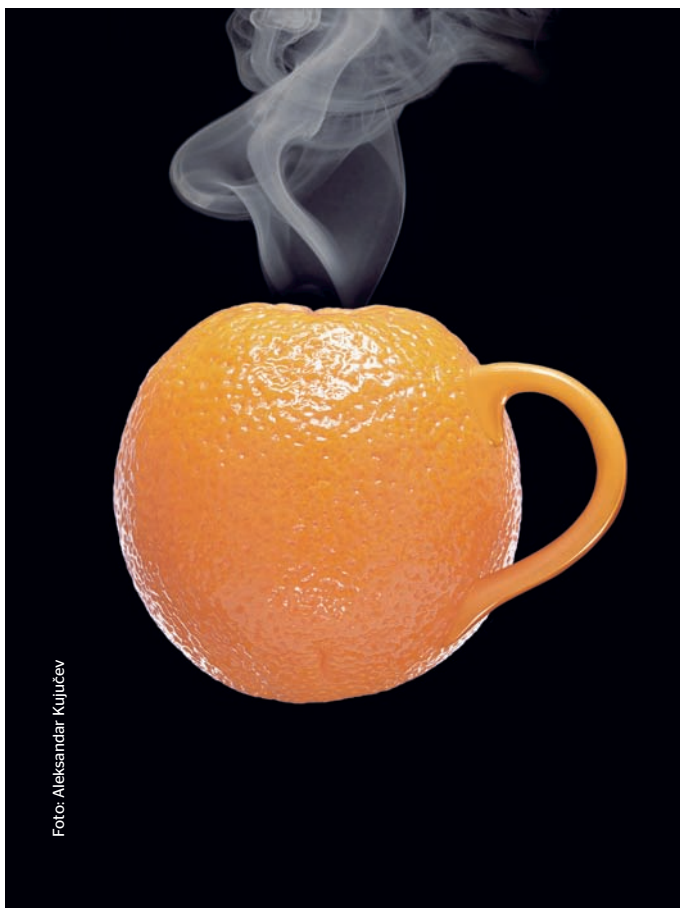

Foto: Aleksandar Kujučev

– prošaputao je. – Za jednu malu protivuslugu...
 Ponovo smo se kratko netremice posmatrali.
 – Mislila sam da smo to skinuli s dnevnog reda – rekla sam.
 Šef se odmakao, slegnuvši ramenima.
 – Propuštate priliku da se oboogatite.
 Još jednom sam se usredsredila na poslužavnik, pa sam uzela kolač u obliku slova *m*.
 Po složnom uzdahu šefa i kuvarica shvatila sam da sam pogrešila već na prvom koraku.
 – Nikad nisam bila uspešna u igrama na sreću. Nadam se da mi sleduje bar utešna nagrada.
 Podigla sam malo kolačić.
 – Svakako – rekao je kuvar uz osmeh koji je na njegovom licu delovao kao grimasa.
 Lice mi se takođe izobličilo u grimasu čim sam zagrizla kolačić.
 Da mi je pri ruci bila salveta, rado bih ga ispljunula. Nešto ovako bezukusno odavno nisam stavila u usta.
 – Ne dopada vam se? – upitao je razočarano kuvar.
 – Malo je... čudan.
 – Ne morate da se pravdate – kazao je šef. – Nema mnogo mušterija kojima prija. Ali ipak ga

naručuju. Posredi je, zapravo, najtraženija stavka u našem jelovniku. Kockari su spremni da pretrpe razne nedaće zarad dobijanja.
 – Drago mi je što nisam u vlasti tog poroka.
 – Neporočni duže žive, ali, kao što ste i sami rekli, ne znaju čega se lišavaju. No, dobro, podimo dalje.
 Pred onizim, zdepastim kuvarom stajao je poslužavnik na kome nije bilo ničega. Mogla sam da se ogledam u uglačanom srebrnom pravougaoniku.
 Upitno sam pogledala šefa.
 – Naša glavna poslastica – rekao je, kao da je time sve objašnjeno.
 – Gde je? – zbunjeno sam upitala.
 Pokazao je rukom.
 – Na poslužavniku, naravno.
 – Ne vidim ništa.
 – To je sasvim prirodno. Crna rupa je nevidljiva.
 – Crna rupa?
 – Tako je. Gospodin je astronom. Šta je prikladnije mogao da napravi od torte *crna rupa*?
 – Ne očekujete valjda da poverujem u to?
 – Verujte svom čulu ukusa.
 Šef je klimnuo glavom. Kuvar je otvorio ladicu ispod radne povr-

šine i izvadio srebrnu kašičicu. Poput pantomimičara, tobože je nešto zahvatio sa poslužavnika, pa mi pružio.
 Oklevala sam da uzmem ponudenu praznu kašičicu. Nikada mi se nisu dopadale lakrdije, a ponajmanje na moj račun.
 – Slobodno probajte – podstakao me je kuvar. – Nećete zažaliti.
 Još jednom sam pogledala šefa pre no što sam prihvatila. Osećajući se glupo, lagano sam podigla kašičicu, pa zastala. Konačno, spremna na salvu smeha, stavila sam je u usta.
 Niko se nije nasmejao, već samo osmehivao. Uskoro sam im se pridružila. Osmeh mi se raširio od uha do uha.
 – Čarobno – promrmljala sam, tužna što konačno moram da progutam zalogaj.
 – Prijala bi vam još više da je vidite – kazao je šef.
 – To nije moguće. Zakoni fizike... – usprotivio se kuvar, ali šef ga je prekinuo pokretom ruke, pa me poveo malo u stranu.
 – Ovde su stariji zakoni kuhinje – rekao mi je tiho. – Sve se može srediti.
 – Ne zanima me kako izgleda *crna rupa* – uzvratila sam posle kratkog dvoumljenja.
 – Šteta. Onda nam preostaje samo još jedan specijalitet.
 Uputili smo se prema lepuškastoj riđokosoju kuvarici na kraju radne površine. Upravo je velikom brizgalicom nanosila šlag na seckano voće u mnoštvu zdelica.
 – Na šta vam ovo liči? – upitao je šef.
 Slegla sam ramenima.
 – Na voćnu salatu.
 – Tako je. Ali varate se ako mislite da je obična.
 – Ne vidim ništa neobično na njoj.
 – Ne vidite, ali možete da čujete.
 – Molim?
 Kuvarica je podigla jednu zdelu.
 – Oslušnite.
 Nepoverljivo sam je odmerila, pa obazrivo primakla uho. Najpre mi se učinilo da čujem šum kao iz školjke, a onda sam razabrala da je to ženski glas. Da nije bilo šlaga, možda bi bio razgovetniji.
 – Šta je ovo?
 – Šaputava voćna salata.
 – Šta šapuće? Nisam uspela da razaznam.
 – Odlomke iz velikih pozorišnih komada.

– Baš lepo. Gospodica je ljubitelj pozorišta?
 – Radila je kao šaptačica.
 – Zavidim vam. Sedite na najboljem mestu u sali.
 – Tačno – uzvratila je kuvarica – ali ima to i svojih nedostataka kad ste toliko blizu pozornice. Mogu vam se dogoditi razne neprijatnosti.
 – Kakve?
 – Da budete hipnotisani, recimo.
 – Ko bi vas tu hipnotisao?
 – Jedan glumac. Nije to, doduše, nameravao. Igrao je mađioničara i trebalo je tobože da uspava nekog glumicu. Ona se samo pretvarala da je hipnotisana, ali gluma je bila toliko uverljiva da sam ja, koja sam sve izbliza posmatrala, stvarno zaspala.
 – Pa to je moglo da ugrozi celu predstavu.
 – Snašli su se nekako bez mene.
 – Kada ste se probudili?
 – Povratio me je pljesak na kraju.
 – Bili ste bez svesti do tada?
 – Oh, ne. Sanjala sam.
 – Stvarno! Šta ste sanjali pod hipnozom?
 – Veoma neobičan sam. Da vam ga ispričam?
 Pogledala sam šefa koji je klimnuo glavom.
 – Svakako zavređuje da ga čujete. Nećete mi, međutim, zamjeriti ako vas sada napustim. Čeka me mnogo posla, a i tu priču dobro znam.
 – Razume se.
 Okrenula sam se prema kuvarici kada se šef udaljio.
 – Slušam vas.

SF delicije

- Vatrogasni sufle s berberskim prelivom
- Salata vešala
- Punjeni korali u ognjenom sosu
- Papagajski gulaš sa cvetnom turšijom
- Torta crna rupa
- Šaputavo voće